

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

m.registrator@regeringskansliet.se
m.remiss-energi@regeringskansliet.se

E.ON Sverige AB (Publ)

205 09 Malmö
www.eon.se

Karin Jönsson
Tel 070-5095597

Besöksadress:
Carl Gustafs väg 1

Malmö 2017-06-16

E.ON Sverige AB - yttrande avseende Energimyndighetens rapport "Havsbaserad vindkraft", ER 2017:3 (diarienum M2017/00518/Ee)

E.ON Sverige AB (E.ON) tackar för inbjudan att lämna synpunkter på rubricerad remiss.

Sammanfattning

- Havsbaserad vindkraft i Östersjön kommer sannolikt att vara ett av de mest konkurrenskraftiga kraftslagen i framtiden och därmed utgöra en viktig del av det framtida svenska elsystemet.
- Marknaden för havsbaserad vindkraft är global och förknippad med mycket långa ledtider. För att trygga framtida tillgång till investeringskapital och utvecklade projekt för havsbaserad vindkraft i Sverige krävs tidiga signaler till marknaden.
- En slopad nätanslutningsavgift för havsbaserad vindkraft, i enlighet med Energiöverenskommelsen, kan utgöra en sådan signal och en utredning i syfte att genomföra förslaget bör snarast tillsättas.
- Regeringen bör också aktivt arbeta med att söka gränsöverskridande samarbeten kring utbyggnad av förnybar elproduktion med närliggande medlemsstater i EU, med huvudfokus på havsbaserad vindkraft.

Genomför Energikommissionens förslag om slopad nätanslutningsavgift

I juni 2016 slöts Energiöverenskommelsen med en majoritet av riksdagens partier som parter. Ett av målen inom ramen för Energiöverenskommelsen är att elsystemet ska baseras på 100 procent förnybar el år 2040. Idag präglas den svenska elmarknaden av ett stort överskott och en stark export, men på sikt kommer målsättningen att kräva en stor utbyggnad av elproduktionsanläggningar i Sverige för att behålla konkurrenskraftiga elpriser. Med största sannolikhet kommer havsbaserad vindkraft att utgöra en betydelsefull del av produktionsmixen. Det bekräftas inte minst av förväntningarna på en fortsatt kraftigt sänkning av produktionskostnaderna för den havsbaserade vindkraftstekniken. För att uppnå ett stabilt framtida elsystem baserat på

Bankgiro: 5395-9821
PlusGiro: 604148-7
Org.Nr: 556006-8420
Säte: Malmö

förnybar el är det också nödvändigt att flera olika kraftslag med kompletterande egenskaper finns tillgängliga.

Energikommissionens beskriver i slutbetänkandet ett flertal skäl till varför havsbaserad vindkraft kan förväntas spela en viktig roll i framtidens energisystem i Sverige: *"Sverige har en lång kust med goda förutsättningar för havsbaserad vindkraft. Sådan vindkraft har egenskaper som kan vara gynnsamma för elsystemet i sin helhet: Den har en hög effekttillgänglighet och kan bidra med för elnätet kritiska systemtjänster, framför allt i södra Sverige. Havsbaserad vindkraft orsakar dessutom inte samma visuella eller ljudmässiga intrång som landbaserad vindkraft. Potentialen för kostnadsreduktioner för havsbaserad vindkraft är stor men investeringar trängs idag undan till förmån för billigare elproduktionstekniker inom elcertifikatsystemet."*

Av Energiöverenskommelsen framgår att anslutningsavgiften till stamnätet för havsbaserad vindkraft bör slopas, vilket också inkluderas som ett av förslagen i Energikommissionens slutbetänkande.

Energikommissionens slutbetänkande lyfter flera viktiga argument bakom förslaget att slopa nätanslutningsavgifterna för havsbaserad vindkraft: *"Eftersom havsbaserad vindkraft kräver undervattenskablar är avgiften för anslutning till stamnätet en stor kostnadspost som inte finns för motsvarande anläggningar på land. Flera länder runt Östersjön erbjuder också betald nätanslutning. För att skapa mer likvärdiga villkor bör anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft slopas."*

E.ON stödjer Energikommissionens förslag att slopa nätanslutningsavgiften för havsbaserad vindkraft och anser att en utredning snarast bör tillsättas som får i uppdrag att detaljera villkoren och genomförandet. Att nu gå vidare med att klargöra villkoren ger en tydlig signal till investerare att fortsätta pågående projektering av havsbaserad vindkraft i Sverige och skapar en högre grad av långsiktighet för de investeringar som kan realiserats på 10-15 års sikt. E.ON saknar helt detta resonemang i Energimyndighetens rapport och det framstår som mycket märkligt att rapporten helt utelämnar denna del av Energiöverenskommelsen i sin analys.

Global marknad och långa ledtider kräver tidiga signaler till investerare

Havsbaserad vindkraft präglas av långa ledtider där tiden från projekteringsstart till genomförande generellt är mycket lång och projekten konkurrerar om investeringskapital och resurser på en internationell marknad. Därför är det nödvändigt att politiska signaler skickas till marknaden redan idag i syfte att säkra fortsatt planering och projektering av havsbaserad vindkraft. Utan sådana signaler kommer investerare och projektörer i havsbaserad vindkraft lämna den svenska marknaden och Sverige riskerar att helt sakna byggklara investeringsbeslut då tiden kommer för nedläggning av en stor del av de svenska elproduktionsanläggningarna.

Energimyndigheten konstaterar själv i sin utredning att det finns ett behov av att redan idag säkerställa förutsättningar för en framtida utbyggnad av havsbaserad vindkraft i Sverige: *”Med mycket förnybar el kommer elsystemet också få en högre omsättningstakt och Energimyndigheten bedömer att cirka 2,5–6 TWh ny kraft behöver tillkomma årligen under 2030- och 2040-talet [...] För att upprätthålla en realiserbar potential och möjliggöra en utbyggnad i ett senare skede är det därför viktigt att säkerställa att det finns platser med goda vindförhållanden där det går att bygga havsbaserad vindkraft kostnadseffektivt.”*

Nedläggning av större mängder elproduktion kan uppstå plötsligt och betydligt tidigare än vad Energimyndigheten prognosticerar, där den största osäkerheten gäller kärnkraften. Energimyndighetens samhällsekonomiska analys av satsningen på svensk havsbaserad vindkraft baseras i hög grad på ett kortsiktigt perspektiv som utgår från dagens situation med ett överskott av elproduktion och där acceptansen för fortsatt kraftigt utbyggnad av landbaserad vindkraft ännu inte utmanats fullt ut. Istället kräver den osäkra situationen att grunden läggs för långsiktiga politiska signaler till marknaden snarare än en beredskap för plötsliga ingripanden i framtiden.

Energimyndigheten bekräftar osäkerheten i bedömningen av det framtida utbyggnadsbehovet och föreslår därför att utvecklingen bevakas genom någon form av regelbundna kontrollstationer. E.ON välkomnar ett sådant förfarande, men tror inte det räcker som åtgärd. Sverige behöver utgöra en aktiv del av marknaden för havsbaserad vindkraft för att säkra tillgång till projekt och finansiering när investeringsbehovet uppstår och för det krävs långsiktiga signaler till marknaden. En slopad nätanslutningsavgift för havsbaserad vindkraft med en i närtid påbörjad utredning för genomförande kan utgöra en sådan signal.

Precis som Energimyndigheten föreslår behöver också villkoren för planering och tillståndsgivning av anläggningar säkras. Det är en grundförutsättning för att kunna trygga en framtida utbyggnad av havsbaserad vindkraft. Detta inkluderar aktivt säkerställande av den havsbaserade vindkraftens roll i den pågående havsplaneringen som kommer att lämnas som slutligt förslag till regeringen under 2019.

Havsbaserad vindkraft kommer att spela en viktig roll i elsystemet

Att havsbaserad vindkraft kommer att vara ett konkurrenskraftigt kraftslag i framtiden, och därför kan antas spela en viktig roll även i det svenska elsystemet, bekräftas inte minst av de priser på havsbaserad vindkraft som kan noteras från anbudsrundor i flera av de stora utbyggnadsländerna under det senaste året. Energimyndigheten redovisar i rapporten utvecklingen med det som beskrivs som rekordlåga priser genomförda i anbudsrundor för havsbaserad vindkraft i Danmark och Nederländerna under 2016, med vinnande anbud i intervallet 49,9-72,7 €/MWh. Driven av teknikutveckling och allt större turbiner fortsätter utvecklingen nedåt mot nya rekordnivåer, vilket bekräftas av de anbudsrundor

som genomförts i Tyskland under våren där två av fyra vindkraftprojekt i Nordsjön upphandlats med noll-pristillägg.

Energimyndighetens analys av produktionskostnaderna bekräftar utvecklingen och konstaterar att kostnaderna för havsbaserad vindkraft på sikt kommer att närma sig landbaserad vindkraft, även om de uppgifter om teknik- och kostnadsutveckling som myndigheten redovisar förefaller konservativa och möjligen redan daterade. Energimyndigheten konstaterar själva i rapporten att havsbaserad vindkraft i Östersjön på sikt kan bli ett av de mest konkurrenskraftiga kraftslagen i Europa. *"Havsbaserad vindkraft har en stor teknisk potential i Sverige, och i ett europeiskt perspektiv innebär de förhållanden som råder i Östersjön generellt sett lägre produktionskostnader än för motsvarande anläggningar i Nordsjön [...] På längre sikt, efter 2030 och givet den kostnadsutveckling som antas i kapitel 3.3, kan havsbaserad vindkraft i Östersjön tillhöra ett av de billigaste förnybara kraftslagen i Europa."*

Energimyndigheten konstaterar själv att tidpunkten för genomförande av stödet är avgörande och att nyttan av ett stöd sannolikt ökar i framtiden. E.ON instämmer i bedömningen att den havsbaserade vindkraften har en roll att spela på längre sikt, men menar att för att den havsbaserade vindkraften ska kunna ta den rollen måste den redan idag aktivt inkluderas i de energipolitiska åtgärder som genomförs och i enlighet med vad Energikommisionen redan föreslagit. Att nu konstatera att åtgärder och politiska signaler bör skjutas på en odefinierad framtid vore att ta många steg tillbaka i den utveckling som skett inom havsbaserad vindkraft i Sverige.

Påverka utformningen av förnybartdirektivet för att skapa incitament för gränsöverskridande samarbeten

Att havsbaserad vindkraft i Östersjön på sikt har potential att bli ett av de mest konkurrenskraftiga kraftslagen i Europa har bäring även på hur Sverige positionerar sig i pågående förhandlingar i EU om ett nytt förnybartdirektiv. De förslag som hittills har presenterats visar en fortsatt inriktning mot ett gemensamt förnybartmål inom EU och där gränsöverskridande samarbeten av utbyggnaden stimuleras genom krav på öppnande av nationella stödsystem och mål för fortsatt utbyggnad av överföringskablar.

Energikommisionen har fastslagit att Sverige ska vara nettoexportör av el även på sikt och bejaktar därmed att Sverige tar en ledande roll i utbyggnaden av förnybar el inom ramen för den gemensamma europeiska politiken. Havsbaserad vindkraft är troligen den typ av projekt som har bäst förutsättningar att realiseras inom ramen för gränsöverskridande samarbeten, där Sverige aktivt bör söka möjligheter att finansiera en utbyggnad. Här saknar E.ON ett tydligare ställningstagande i Energimyndighetens rapport för att Sverige aktivt ska påverka förnybartdirektivet i en riktning som stärker incitamenten för gränsöverskridande samarbeten och att sådana samarbeten som en möjlighet att realisera en utbyggnad av havsbaserad vindkraft i Sverige.

Elcertifikatsystemet bör göras om till ett anbudsbaserat system

E.ON är av uppfattningen att elcertifikatsystemet efter 2020 borde göras om till ett anbudssystem/auktionsbaserat system som bättre än nuvarande elcertifikatsystem skulle kunna skapa långsiktighet för och stimulera fler förnybara tekniker än de kortsiktigt mest lönsamma. Samtidigt hade ett auktionsbaserat system bättre kunnat styra utbyggnaden av förnybar elproduktion med avseende på tid, volym och andra parameterar som skapar ett effektivt urval av projekt med hänsyn till exempelvis behov av utbyggnad av transmissionskapacitet, effektivt utnyttjande av mark och övriga miljöhänsyn.

Om produktionskostnaderna sjunker kraftigt för havsbaserad vindkraft kommer anbudspriset i ett sådant system bli mycket lågt, eller till och med gå mot noll som vi sett på senare tid i internationella upphandlingar. En annan stor fördel vore att låga produktionskostnader för ny förnybar teknik, inkluderande både landbaserad och havsbaserad vindkraft, inte negativt skulle påverka befintliga investeringar som gjorts i elcertifikatsystemet under helt andra förutsättningar och med högre produktionskostnader. Dagens låga elcertifikatpriser som kraftigt underminerar lönsamheten för de investerare som tidigt gått in i systemet visar tydligt att det finns ett behov att skilja på villkoren för befintliga och nya investeringar i förnybar elproduktion, oavsett hur den havsbaserade vindkraften kommer att hanteras.

Med vänlig hälsning,

E.ON Sverige AB
Strategy and Analysis

Karin Jönsson
tf Head of Strategy and Analysis

Petter Lindelöw-Marsden
Analyst

